

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
za inozemstvo
mesečno 140 Din
polletno 840 Din
celoletno 1680 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cencoglasov
1 stolp, peti-vrata
maloglasni po 1-30
in 2D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 1D in 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vredniti po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 jutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisni se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnika št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevsko št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Izseljeniško vprašanje

Nad vse razveseljivo je, da so pričele ob-
lasti posvečati izseljeniškem vprašanju svojo
pažnjo. Saj je izseljeniško vprašanje za vse
naše gospodarstvo, za ves naš napredek in za-
voj največje važnosti. Splitska konferenca, ki
je bila pred dnevi zaključena, je izčrpno na-
vedla, kaj vse je treba storiti za pravilno re-
šitev izseljeniškega vprašanja. Če bo le del
teh predlogov izveden, bo doseženo že mnogo
in izseljeniško vprašanje bo v glavnem rešeno.

Ali samo materielna sredstva za rešitev
izseljeniškega vprašanja ne zadostujejo. Tre-
ba je tudi duševnih sredstev in te mora dati
javnost. Jedro vsega vprašanja je v tem, da
nam ostanejo izseljeniki ohranjeni, da ne u-
tonejo v tujem morju, da naša kri ne plodi samo
tuje njive, temveč tudi naše.

Tako rešitev izseljeniškega vprašanja ho-
čemo in tako potrebujemo. Da pa ta cilj do-
sežemo, je prvi pogoj, da tudi izseljenik to
hoče, da je njegova volja ista ko naša. Če ni
izseljenik te volje, potem je vse naše pri-
zadevanje zaman, ker samo izseljenik odloči,
če ostane nam zvest ali pa se duhovno združi
z narodom, ki mu daje kruh. Brez vsakega
dvoma je, da bo ostal izseljenik nam zvest, če
mu je domovina v tako milem spominu, da je
ne more pozabiti. Da pa mu je v takem spo-
minu, mora izseljenik svojo staro domovino
ljubiti, mora imeti tudi vzroke za to ljubezen.
Zato pravimo, da brez pomoči javnosti ni mo-
goča rešitev izseljeniškega vprašanja.

Stara stvar je, da se ljubezen pridobiva le
z ljubeznijo. Če hočemo, da bo izseljenik lju-
bil svojo staro domovino, potem mu moramo
dati tudi vidnih dokazov, da ga stara domo-
vina ljubi in da ni nanj pozabila, pa čeprav
mu ni mogla dati kruha za življenje. Ta za-
vest se mora globoko vtisniti v spomin izse-
ljenika in potem ne bo nikdar pozabil na svojo
domovino.

Ali pa se je kdaj naša javnost potrudila,
da pokaže izseljeniku svojo ljubezen? Ko je
odhajal v Ameriko, se je zanj zanimal samo
agent paroplovne družbe, ki je zaslužil od nje-
gove prevozne karte. Nihče pa ni dal izselje-
niku ne nasveta in ne sredstev, temveč pre-
pustili smo ga čisto usodi, da si pomaga, ka-
kor si ve in more. Šele potem, ko je prišel
izseljenik do denarja, ko smo videli njegove do-
larje, tedaj smo se tudi spomnili, da se nekje
v rudnikih Amerike trudijo in pehajo tudi
naši ljudje. Ne njih, temveč na njihove dolarje
smo se spomnili. Ali je potem čuda, če so ne-
kateri izseljenci že pozabili na svojo domo-
vino?

Kljub vsemu pa večina izseljencev ven-
darle ni pozabila svoje domovine. Vezni na ro-
do grudo so bile močnejše od vse nevhalež-
nosti domovine. In ko je kopal slovenski rudar
globoko pod zemljo premost, je mislil na le-
poto svoje domovine in oživljal vse lepe tre-
nutke, ki mu jih je dala njegova revna, a edi-
na domovina. In ko so brneli stroji okoli nje-
ga, je zapela v spominu izseljenika domača
pesem, da je bila vsa njegova duša mehka od
ljubezni do rojstnega kraja.

Ti spomini na lepoto domačega kraja, na
drage znanice iz otroških let, so bili najlepši
spomini izseljenca. Niti enkrat pa se nismo
potrudili, da bi tudi mi te spomine okrepili.
In kaj bi bilo tako težkega, da bi vsako leto
poslali med izseljenice nekaj naših najboljših
pevcev, da bi jim iz srca zapeli našo pesem!
In kaj bi bilo tako težkega, če bi vsako leto
obiskal našega izseljenca odposlanec iz domo-
vine in mu povedal, kako je v njegovem kra-
ju, kako napreduje ves naš narod.

Daleč, silno daleč je bil izseljenec od do-
movine. Ta pa je izgubila vsako zvezo z njim.
In ni se niti potrudila, da bi jo našla. Namesto
odposlanca domovine, pa so prihajali k izse-
ljencu odposlanci tužine in mu govorili, kako
je zapuščen od domovine in kako si mora ved-
no pomagati le sam. Ali je čuda, če je izse-
ljence prišel pod vpliv tuje okolice?

Dosti sovražnikov ima naš narod in vsi
ti so govorili našemu zapuščenemu izseljeni-
ku samo slabe stvari o domovini. Vsa silna
propaganda proti nam zadela izseljenca v
vsej svoji moči naravnost. Kdo pa je od nas
govoril izseljencu, da je ta propaganda laž,
kdo od nas ga je opozarjal na ves lep napre-
dek, ki smo ga vendarle dosegli?

Vse polno sredstev je, da si ohranimo iz-
seljenca, toda eno je glavno in najvažnejše, da
ga prepričamo o svoji ljubezni. Mnogo, silno
mnogo ljubezni moramo izkazati izseljencu, in
v tem je ves problem. Za večno ga moramo z
ljubeznijo prikleniti na sebe in izseljeniško
vprašanje je rešeno.

Odgovor bolgarske vlade izročen

Beograd, 9. avgusta. Bolgarski minister
zunanjih del Burov je izročil jugoslovanske-
mu poslaniku v Sofiji Ljubomiru Nešiću gle-
de na našo protestno noto zaradi amnestije
vojni krivcev ta-le odgovor bolgarske vlade:
»Gospod minister! V odgovor na noto
št. 1113, ki ste jo blagovolili izročiti 23. ju-
lija t. l. mojemu namestniku g. Ljapčevu,
predsedniku vlade in ministru notranjih del
in narodnega zdravja, čast mi je sporočiti
Vam to-le:

Krivice, ki jih obsega zakon o amnestiji
od 6. julija t. l. nimajo ničesar skupnega s
kaznivimi dejanji, na katere se nanašajo čle-
ni 118. in 120. neuilske mirovne pogodbe. To
je jasno razvidno iz samega besedila, ki pred-
videva to-le:

1. Z določbami čl. 1. tega zakona se
amnestirata bivša ministra Radoslavov in
Tončev radi dejanj, ki sta jih zagrešila in ki
sta predvidena v čl. 155. bolgarske ustave in
zaradi katerih sta bila obsojena z obsodbo
3. državnega sodišča. Ta dejanja nimajo no-
bene zveze s krivicami, ki jih navaja čl. 118.
neuilske mirovne pogodbe.

2. Določbe čl. 2., 3. in 4. istega zakona se
nanašajo na kazniva dejanja, ki so bila izvr-
šena po svetovni vojni.

3. Določbe čl. 5. se nanašajo na vojne ob-
veznike, ki so jih obsodila vojaška sodišča
zaradi vojaških prestopkov po zakonu od 1.
julija 1929 in ki so že svoje kazni odsedeli
ali pa so bili pomilovani. Med pomilovanimi
vojnimi obvezniki, ki so se ukoristili z amne-
stijo po čl. 5. ni osebe, ki bi bila obsojena za
dejanja predvidena v čl. 118. neuilske mi-
rovne pogodbe.

4. Določbe členov 6., 7. in 8. obsegajo
krivice teles in oseb, ki takisto ne spadajo
pod določbe navedenega čl. 118.

5. Določbe zadnjega čl. 7. se tičejo samo
civilne odgovornosti nekih amnestiranih oseb.

Iz tega je razvidno, da ni niti ena določ-
ba zakona o amnestiji od 6. julija t. l. v di-
rektnem in indirektnem nasprotju z obveza-
mi, ki jih je bolgarska vlada prevzela s členi
118 do 120 neuilske pogodbe o miru.

Bolgarski narod in bolgarska vlada se
nista nikoli solidarizirala z osebami, ki so
grešile proti mednarodnim pravicam in vesti
civiliziranega sveta. Obratno, bolgarska vlada
je izročila bolgarskim sodiščem vse one ose-
be, glede katerih je bilo dokazano, da so za-
grešile gori navedene krivice.

Zakon od 6. julija 1929 ne tvori povoda
ali razloga, da bi se lahko mislilo, da je bol-
garska vlada izpremenila to svoje stališče o
krivicah, na katere se nanašajo člani 118 in
120 neuilske pogodbe o miru.

Ker citira vaša nota brez potrebe neko po-
velje bivšega glavnega poveljnika generala
Zekova, ki je uperjena proti srbski inteligenci
na področju Morave, naj mi bo dovoljeno, da
opozorim na sledeče: Na podlagi pregleda ar-
hiva vrhovne komande, ni bilo mogoče ugo-
toviti, da je bilo tako povelje izdano od strani
glavnega komandanta bolgarske vojske. Gene-
ral Zekov je bil pomiloščen z zakonom o am-
nestiji od 26. julija 1924 in spoštovane vlade
kraljevine SHS od tedaj pa do današnjega dne
niso v tem pogledu storile nikakega koraka.
General Zekov je bil pomiloščen za kazniva
dejanja, zaradi katerih ga je obsodilo tretje
državno sodišče in ki nimajo ničesar skupne-
ga s členom 118 neuilske pogodbe o miru.

Iz tega razvidite gospod minister, da je
bolgarsko vlado pri sprejemu zadnjih zako-
nov o amnestiji vodila le želja, da doseže splo-
šno pomirjenje in spokojstvo v državi, izvršu-
joč pri tem svojo pravico vrhovne oblasti su-
verene države, tako da s tem ni mogla kršiti
svojih mednarodnih obvez, še manj pa dati
povoda za kakršnokoli reklamacijo. Iz istega
razloga je sprejela bolgarska vlada z začude-
njem in z obžalovanjem noto, ki vsebinsko ni-
ma zadostne motivacije, in ki tudi ni v skladu
s splošnimi naporii vseh narodov in vlad, da bi
pozabili težka izkušnja vojne, in ki končno ne
more uvrstiti od naše vlade toli željeno atmo-
sfero vzajemnega zaupanja in upoštevanja med
obema narodoma. Izvolite sprejeti g. minister
tudi pri tej priliki izraze mojega posebnega
spoštovanja.

Burov, I. r.

Po škofovski konferenci

Belgrad, 9. avg. (Tel. »Slov.«) V Belgradu
se mudi kot izvršni organ škofijske konferen-
ce, ki se je pred kratkim vršila v Zagrebu,
djakovski škof dr. Akšamović, ki je prinesel v
Belgrad spomenice in vloge na posamezna mi-
nistristva, ki jih je izdelala škofovska konfe-
renca. Tekom današnjega in jutrišnjega dne
sta, oziroma bosta škofa Akšamović in Rodič
te resolucije osebno predložila resornim mi-
nistrom.

Otvoritev zdravstvene konference

Split, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Danes ob 10
je bila otvorjena v Splitu zdravstvena konfe-
renca. Na konferenci sodeluje veliko število
delegatov zdravstvenih in socialnih uradov
ter zdravnikov. Pred prehodom na dnevni
red je konferenco pozdravil splitski župan.
Za predsednika je izvoljen dr. Edvard Pakaci.
Poleg njega je govorilo še več govornikov o
nalogah konference. Na konferenci je prevla-
dovalo mnenje, da se naj izdela enoten osnov-
ni zdravstveni zakon, ki ga je dopolniti s po-
sebnimi pravilniki, ki bodo enotno uredili
posamezna zdravstvena vprašanja. Glede
vprašanja staž zdravnikov je bila večina
mnenja, da se uvede dveletni staž, ki pa bo

Novela k tiskovnemu zakonu izide

Belgrad, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Sporočajo
nam, da bo v kratkem izšla novela k tiskov-
nemu zakonu. Spremenili se bodo členi, ki go-
vorijo o kompetenci, v tej smeri, da bo konfi-
kacija in pregled tiskovnih spadal izključno v
pristojnost policije, oziroma njenih organov ter
v bodoče državno pravdnštvo ne bo imelo s
tem opravka. To pa zaradi tega, ker proti kon-
fiskaciji ni pritožbe, dočim je državno pravd-
ništvo šlo s konfiskacijami dosedaj pred sodi-

plačan. Glede privatne zdravniške prakse je
konferenca mnenja, da se ista dovoli tudi vo-
jaškim zdravnikom. Kar se tiče sodnih zdrav-
nikov, zahteva konferenca od njih v bodoč-
nosti posebno sodno zdravniško izobrazbo. Na-
dalje je konferenca razpravljala o vzdrževa-
nju bolnišnic ter o tem, v koliko se morejo
zdravniki, ki služijo v bolnicah, baviti s pri-
vatno prakso: Govorilo se je nadalje o zbolj-
šanju gmoletnega položaja zdravnikov in o
tem, ali naj se v bodoče pri lekarnah obdrži
sistem koncesionirane ali naj se uvedejo svo-
bodne lekarne. Konferenca je razpravljala
tudi o koncentraciji zdravstvene službe ter o
organizaciji zdravstvenih ustanov.

še. Na drugi strani pa ima policija tudi ves
potreben aparat, ki je popolnejši. Razširili se
bodo tudi členi, ki določajo dolžnost predlo-
žitve tiskanih del, tako da bodo v skladu s
členi, ki določajo konfiskacijo. Členi, ki dolo-
čajo konfiskacijo, so v dosedanem zakonu
namreč obsežnejši, kakor oni, ki določajo dol-
žnost predložitve, tako da je zakon sam na sebi
nasproten, ker določa konfiskacijo stvari, za
katere v istem zakonu ni bila predpisana dol-
žnost predložitve.

Evropski krožni polet

Zagreb, 9. avgusta. (Tel. »Slov.«) Veliko
zanimanje je danes povzročilo pričakovanje
nadaljnjih letal, ki sodelujejo pri evropskem
krožnem poletu. Proti pričakovanju jih je
prišlo v Zagreb samo 14, od katerih je bilo
7 nemških, 6 italijanskih in 1 francoski. Itali-

janska letala so prišla vsa eno za drugim;
italijanska letala so izdelek firme »Fiat in
Romello«. Na letališču v Borongaju je letalce
pričakovala velika množica ljudi. Vs. letala,
razen francoskega, so nadaljevala pot proti
Belgradu.

† Dr. Reiss

Belgrad, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Včeraj ob
pol petih popoldne je nenadoma umrl dr. Ar-
chibald Reiss, eden največjih in najplemeni-
tejših prijateljev našega naroda.

Dr. Reiss je imel na Topčiderskem brdu
malo vilo, ki jo je v počastitev junaštva srbs-
kega vojaka dal ime »Vila Dobro polje«. Nad
Reissovo vilo ima vilo bivši minister Kapeta-
novič. Ko so včeraj pripeljali Kapetanoviču
drva, je voznik zavozil po cesti mimo Reisso-
ve hiše, mesto po daljši, ki je edino določena
za vozove. Voz je vzdignil silen prah in radi
tega je stopil dr. Reiss iz vile in zahteval od
voznika, da ne vozi po tej poti. Nastal je pre-
pir, dr. Reiss se je silno razburil, nakrat je
pokleknil in omahnil. G. Kapetanovič je takoj
poklical ljudi na pomoč, prišel je zdravnik,
dr. Reiss je še vzkliknil svojem, naj ne joka-
jo, in izdihnil svojo plemenito dušo.

Publicist in novinar dr. Reiss je bil rojen
8. julija 1876 v Lausanni. 22 let star je postal
doktor kemije in asistent na lausanski uni-
verzi. Nato je odšel v Pariz in se zlasti bavil
s kriminalistiko ter postal intimen prijatelj
slovečega kriminalista Restillona. Po povratku
iz Pariza je ustanovil v Lausanni sloveči kri-
minalni zavod. Izdal je tudi več knjig o Ber-
tillonovem sistemu. Ko je nastala svetovna
vojna, je srbska vlada poklicala dr. Reissa, da
vidi in poroča o divjanju Avstrijcev in Mačvi.
Reiss je prišel in nato tako zelo vzljubil srbs-
kega kmeta in srbskega vojaka, da je sam
postal srbski dobrovoljec. Po umiku srbske
vojske je Reiss organiziral sprejem srbskih
beguncev v Švici. Ves čas je tudi vršil propa-
gando po tujih listih. Po vojni je ostal v Bel-
gradu in začel organizirati policijsko službo.
Ustanovil je tudi policijsko šolo. Eno ko drugo
je moral opustiti ter doživel še druga razoča-
ranja. Kljub temu pa je ostal vni prijatelj
našega naroda, ki nam je bil vedno siguran.
Težka izguba je zato Reissova smrt za ves naš
narod.

Večna slava spominu pokojnega Reissa!

Uspeh avtobusnih podjetnikov

Belgrad, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Danes je
končala svoje obiske deputacija zadruga avto-
mobusnih podjetij ljubljanske širše in ožje
okolice. Deputacija se je zglasila pri vseh, v
poštev prihajajočih ministrstvih ter se je da-
nes vrnila v Ljubljano s pozitivnim uspehom.
V trgovinskem ministrstvu so ji zagotovili, ker
je avtopromet tudi tujkopronežnega pomena,
da bo ministrstvo rešilo njihovo spomenico
tako, da ostane v tem proračunskem letu, to-
re do konca meseca marca, vse kakor je bilo.
V ministrstvu za javna dela je deputacija do-
bila odgovor, da stoji to ministrstvo na stali-
šču, ki ni važno samo za rešitev krajevnega
spora, ampak je načelne važnosti, in sicer:
ministrstvo za javna dela smatra, da je ono v
tem slučaju kompetentno. Ministrstvo je mne-
nja, da so z novim zakonom o cestah vse mi-
nine odpravljene in torej nima mestna občina
pravice, četudi se opira na odredbo velikega
župana iz leta 1926, pobirati kakršnekoli pri-
spevke na naslov državnih cest. Dalje se je
deputacija zglasila tudi v ministrstvu za goz-
dove in rudnike. Tudi tu je dobila deputacija
pozitiven odgovor. ✕

Herriot v Belgradu

Zagreb, 9. avgusta. (Tel. »Slov.«) Danes
je prišel v Zagreb bivši francoski prosvetni
minister in lyonski poslanec Herriot, ki po-
tuje skozi našo državo. V Zagrebu bo pre-
nočil, jutri pa odpotuje v Belgrad.

V Srbiji žetev zelo dobra

Belgrad, 9. avgusta. (Tel. »Slov.«) Kakor
zvemo iz krogov srbskih zadrugarjev, so po-
ročila o stanju žetve v notranjosti Srbije zelo
optimistična. Posebno dobro kaže koruza. Iz
poročil srbskih kmetov se vidi velik optimi-
zem in upanje, ki ga kmetje stavijo na leto-
šnjo žetev, ker se nadejajo, da bodo prišli na
ta način do denarja ter se vsaj deloma rešili
dolgov. V teh poročilih, ki prihajajo v cen-
tralo, se vidi, da ljudstvo pričakuje začetek
poslovanja privilegirane agrarne banke, ka-
tere občni zbor se vrši 15. t. m. Zdi se, tako
je izjavil član vodstva srbskih zemljoradniških
zadrug, da se je vodstvo agrarne banke pri-
bližalo stališču zadrug, da se naj dajejo kme-
tijski krediti kmetom potom zadrugištva.

Kako dvigniti naše kmetijstvo

Belgrad, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Združenje jugoslovanskih kmetijskih strokovnjakov in agronomov je predložilo kmetijskemu ministru načrt zakona o organizaciji kmetijske službe med narodom oziroma načrt zakona za povzdigo našega kmetijstva. Računajoč z obstoječimi organizacijami je združenje izdelalo načrt, po katerem se bo mogla tekom let izvršiti velepotrezna organizacija vse naše kmetijske službe. Načrt predvideva za reorganizacijo službe osnovanje 10 kmetijskih inspektoratov, katerih področja bi obsegale kraje, ki so slični po svojih gospodarskih in klimatičnih razmerah, neoziraje se na upravno razdelitev države.

V vsakem inspektoratu bi bil državni okrožni zavod, na čelu katerega bi bili glavni kmetijski nadzorniki. Naloga zavoda bi bila, raziskovati zemljišče, podnebje in ostale činitelje, ki morejo vplivati na razvoj kmetijstva. Zavod bi se bavil z izbero semen vseh rastlin, ki uspevajo v dotičnem okrožju. Proučeval bi tudi bolezni in škodljivce rastlin in domačih živali. Zavod bi izvrševal kontrolo semen, določal umetna gnojila, ki so za dotično podnebje primerna ter dajal nasvete za pobijanje rastlinskih in živalskih bolezni. Nadaljna naloga zavoda bi bilo raziskovanje hranilnih snovi kmetijskih pridelkov in sistematično odstranjevanje kultur, ki na dotičnem ozemlju ne uspevajo. Nadalje izbira čistokrvne živine, kontrola nad živino in licenciranje. Proučevanje onih pridelkov, ki bi za krmiljenje živine dali največji gospodarski učinek ter vnovevanje živine. Kontrola in podrobno proučevanje bolezni domače živine ter organizacija pobijanja te bolezni s pomočjo serumov, odbera sedanje vrste živine in raziskovanje o boljši rejli, bi bile nadaljne naloge zavodov. Zavodi bi zbirali statistične podatke, vsrili propagando za kmetijsko združništvo itd. V teh državnih kmetijskih inspektoratih oziroma rajonskih zavodih bi vse to delo vršili strokovnjaki-spezialisti. V posameznih okrajih pa bi delovali okrajni agronomi v isti smeri ter bi bili v stalnih stikih z državnimi kmetijskimi zavodi, od kojih bi dobivali navodila in sredstva.

Da bi se narod zainteresiral za kmetijsko napredek, bi se poleg okrožnih kmetijskih svetov organizirali tudi občinski in okrajni. Pod kmetijske okrožne zavode oziroma inspektorate bi spadale vse kmetijske institucije, ki se nahajajo na dotičnem ozemlju. Inspektorati sami pa so neposredno podrejeni kmetijskemu ministru. Združenje jugoslovanskih agronomov je sestavilo ta svoj načrt po vzorcu kmetijskega gospodarstva v Ameriki, Rusiji in Nemčiji. Dobro organizirana kmetijska pospeševalna služba, ki jo bodo vršili politično neodvisni in strokovno dobro podkovani uradniki, bo lahko dvignila stanje našega kmetijstva in usposobila našega kmeta za tekmovalnost na svetovnem trgu.

Pred novimi trgovinskimi pogodbami

Belgrad, 9. avgusta. (Tel. »Slov.«) Glede trgovinskih pogodb je izvedel Vaš dopisnik, da je trenutno najvažnejša trgovinska pogodba s Španijo, na kateri se dela v zadnjem času. V kratkem bo ratificirana tudi trgovinska pogodba s Češkoslovaško, v kolikor sta se namreč pred leti dni obojestranski delegaciji o njej sporazumeli. Pogajanja za trgovinsko pogodbo s Poljsko so trenutno v zastoj in se bodo najbrž nadaljevala v jeseni.

Belgrajske vesti

Vojni zakon je šel ponovno v korekturo, od katere bo odvisno, kakšna bo njegova končna veljavna vsebina.

Vpokojeni ravnatelj zagrebškega železnicekega ravnateljstva ing. Trebinjac je bil danes pri ministru Radivojeviću v enourni audienci.

Osnova se je konzorcij, ki bo izdal posebno knjigo o naših železnicah v dobi od 1919 do 1929 v srbohrvaškem, nemškem in francoskem jeziku.

Zagrebske vesti

Zagreb, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Prosvetno ministrstvo je odobrilo predlog fakultetnega sveta zagrebške filozofske fakultete, da se ustanovi posebna stolica za psihologijo. Po vsej priliki bo dobil to stolicu dosedanji docent dr. Ramiro Bujac.

Zagreb, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Don Franjo Bulić je osnoval pri hrvaškem kulturnem društvu »Napredak« v Sarajevu fond pod imenom »Fond dona Franje Bulića«, v katerega je nakazal 110.000 Din. Fond je odstopil društvu »Napredak«, ki ga naj uporabi za zgradbo konvikta v Splitu, iz obresti pa naj dobivajo podporo hrvatski dijaki, ki bodo študirali arheologijo, zgodovino in umetnost.

Kotor, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Parnik »Sitnica«, ki je določen za matično ladjo našina novina podmornicam »Smeli« in »Osvetnik«, je založen s premogom in ostalim materialom ter je krenil v Toulon, kjer bo prevzel obe podmornici. Koncem avgusta se bo parnik s podmornicama vrnil v Boko Kotorsko.

Resen položaj na haaški konferenci

Posvetovanja delegatov — Francozi skušajo doseči kompromis

MacDonald pride v Haag

Haag, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Odločitev o uspehu haaške konference pade v finančni komisiji. Teško je misliti, da bi Briand pristal na kak dogovor o izpraznitvi Porenja, ne da bi imel sigurnost, da bo v finančni komisiji sprejet Youngov načrt. Edino, še zelo oddaljeno možnost, da se bodo nasprotstva poravnala, vidi konferenčni krogi v reparacijski banki in v modifikaciji stvarnih dobav, ki je s tem v zvezi.

Danes dopoldne je bilo več sestankov med posameznimi delegacijskimi člani. Snowden sam pa je dopoldne rajši napravil sprehod v avtomobilu. Venizelos je za četrt ure obiskal dr. Stresemanna, potem pa je bil pri dr. Stresemannu Henderson. Temu pogovoru je prisostvoval tudi dr. Wirth. Dr. Stresemann je Hendersonu predložil svo resnost položaja.

Končno so imeli tudi dolg sestanek delegati male antante. V francoski delegaciji se že vprašujejo, ali ne misli Snowden na razbičje konference. Francozi so pripravljeni, pomagati Angliji do ugodne rešitve. Njihovo mnenje je, da nudi Youngov načrt še dovolj možnosti, da se izpolni vsaj del angleških zahtev. Zdi se, da so v tej smeri že napravili prve poskuse. Čuje se, da je Snowden po svojem povratku z izleta obiskal Brianda, s katerim je govoril tudi Henderson, še preden se je sestal z dr. Stresemannom. Smatra se, da se je pri obeh Hendersonovih razgovorih govorilo

o tehničnih pripravah za pododbor politične Komisije o izpraznitvi Porenja. Vsekakor so nasprotstva glede Youngovega načrta med Francozom in Anglijo še zelo ostrina in se zdi, da bo nemška delegacija dobila še vlogo posredovalca.

Pariz, 9. avgusta. (Tel. »Slov.«) V Parizu se smatra položaj, ki je nastal po uradni angloskem predlogu za revizijo Youngovega načrta, za resen, nikakor pa ne za brezupen. Nadejajo se, da se bodo po 36 urnem odmoru, ki se je sklenil včeraj na predlog Belgijcev, našla pota in sredstva, da se prepreči fiasko konference. V političnih krogih upajo na intervencijo Macdonalda, ki ne bo dopustil, da bi Snowdenova nebrzdanost naprtila angleški delavski vladi odgovornost za razbičje konference, od katere ves svet pričakuje končno likvidacijo vojnega stanja. Nekateri listi že poročajo, da je Macdonald napovedal svoj prihod v Haag začetkom prihodnjega tedna.

Pariz, 9. avgusta. (Tel. »Slov.«) Francoska vlada bo preiskovala vse, da bo omogočila v Haagu kompromis s pogojem, da ostane razdelilni ključ v Youngovem načrtu nedotaknjen. Po dogodkih v francoski poslanski zbornici za časa debate o dolgovihi si nobena vlada ne bo upala, stopiti pred parlament z redukcijo deleža, ki so ga strokovnjaki določili za Francijo. Taka vlada bi bila takoj strmo glavljena.

Nove franc. atake proti Snowdenu

Pariz, 9. avgusta. (Tel. »Slov.«) Pariški listi smatrajo, da je haaška konferenca radi Snowdenovega ultimata prišla do kritične točke. »Petit Parisien« piše, da je Snowden včeraj še pretiral svoje zahteve. Zgubil je vsako mero in s svojimi grožnjami do najvišje mere skalil atmosfero. »Matin« izjavlja, da se je Snowden obnašal še bolj nacionalistično, kakor najdivjejši nacionalist. Neverjetno je, da bi kak angleški minister, poleg tega pa še socialist, radi popolnoma malenkostnih finančnih sporov mogel ogroziti mirno stanje v Evropi. »Journal« pravi: Zdi se, da je zdaj čas, da bi prišel na konferenco Macdonald sam. Splošno se poudarja, da na spremembo Youngovega načrta ni mogoče misliti. Možnost kompromisa je vidna samo v tem, kar je

omenil Cheron o drugačni razdelitvi stvarnih dobav.

Pariz, 9. avgusta. (Tel. »Slov.«) Listi opozarjajo na težkoče pri tehnični izvedbi izpraznitve Porenja. »Matin« in »Petit Parisien« izjavljata soglasno, da se mora pri točnih posvetovanjih strokovnjakov določiti v vseh podrobnostih natančen načrt za transport vojaštva, za njihovo nastanitev v Franciji, za vrnitev zaplenjenih poslopij itd. O sarskem vprašanju se oficijelno v okvirju haaške konference ne sme govoriti. »Echo de Paris« očita Briandu, da je s svojo politiko odrekovanja šel že predaleč, in apelira na dr. Stresemanna, naj gotovo pridrži Brianda v Haagu, da ne bo mogel govoriti v Zenevi o Združenih državah Evrope.

Snowden ne odneha

Haag, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Snowden na včerajšnji seji finančne komisije ni samo ponovil, da ne misli priznati v Youngovem načrtu določene skrajšane vsote, temveč je tudi kategorično izjavil, da ne vidi nobenega pota, da bi mo-

gel Youngov načrt doseči svoj cilj, če se ne bo spremenil. Smatrati je, da je v današnjem razgovoru med Stresemannom in Hendersonom nemški zunanji minister opozoril angleškega tovariša na resnost položaja.

„Zeppelin“ plava proti Londonu

Newyork, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Zadnja poročila s »Zeppelinom« javljajo, da je dr. Eckener izbral drugo pot, kakor je prvotno nameraval. Namesto da bi plul proti Novi Fundlandiji, se je pri Nantucketu obrnil in leti sedaj z ugodnim vetrom naravnost proti Azorom. Vreme je bilo podnevi odlično, zvečer pa je zrakoplov začel v dež in meglo, s katero ima računati vso noč, ne da bi bil radi tega resno oviran. Radi pasatnih vetrov med Azori in špansko obalo se bo moral dr. Eckener najbrž obrniti proti severovzhodu in leteti preko Francije.

Newyork, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Položaj »Zeppelina« se v četrtek ob 20. ujurškega časa označuje s 40 stopinjami 35' severne širine

in 51 stopinj 35' zapadne dolžine, to je 1025 milj. vzhodno od Newyorka.

Friedrichshafen, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Zeppelin se je nahajal ob 7 zjutraj časa po Greenwichu na 42 stopnji severne širine in 40 stopnji zapadne dolžine. Na krovu je vse v največjem redu.

Vodstvo delavnice v Friedrichshafenu ni od 7 zjutraj dobilo nobene vesti od zrakoplova in šele ob 7 zvečer je vodstvo delavnice v Friedrichshafenu izdalo vest, da se nahaja zrakoplov ob 17 srednjeevropskega časa na 49 stopinji severne širine in 26 zapadne dolžine. Kakor izhaja iz tega poročila, se je zrakoplov obrnil na sever in se lahko smatra, da plove proti Londonu.

Drobne vesti

London, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Po poročilih iz Pešavarja je Habib ulah zvišal nagrado za glavo Nadir kana. Potniki pripovedujejo, da se je Habib ulah moderniziral. Sam vodi avto, nosi evropsko obleko in je uknil prepoved fotografiranja. Nezadovoljnost v Kabulu je velika.

Rim, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Požar je uničil veliki paromlin bratov Bigo v Cuneu. Zgoreli so tudi vsi stroji in zaloga blaga. Škoda znaša 9 milijonov lir.

Pariz, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Poincare je danes drugič zapustil posteljo in natančno študiral časnikarska poročila o haaški konferenci. — Zdravniki so ugotovili, da se je zdravje bistveno zboljšalo. Poincare pa bo na lastno željo še nekoliko časa ostal na kliniki.

Pariz, 9. avg. (Avala) Nad Willefranchom je divjala strahovita nevihta, ki je uničila ves pridelek v okoliših 20 obč. Škoda znaša nad 50 milijonov frankov.

Pariz, 9. avg. (Avala) Iz Tokija se poroča, da so kitajski delegati, ki so vodili pogajanja z ruskimi odposlanci v Mančolinu, zapustili mesto in se vrnili v Nanking.

Rim, 9. avg. (Tel. »Slov.«) V Catanzaru sta bila včeraj popoldne dva lahka potresna sunka, ki nista napravila veliko škode.

Praga, 9. avgusta. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister dr. Beneš odpotuje v nedeljo ali ponedeljek na haaško konferenco.

Turška odklonila arbit. pogodbo z Grško

Atene, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Turčija je na grški predlog, da bi se spor radi izmenjave prebivalstva predložil haaškemu razsodišču, odgovorila odklonilno in predlaga s svoje strani, da bi se nevalnim članom mešane komisije za izmenjavo grškega in turškega prebivalstva poverilo tudi vprašanje promozenjsko-pravnega tolmačenja določb lausannske mirovne pogodbe.

Atene, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Grški odgovor na turško noto se bo izročil v kratkem. Čuje se, da Grčija vztraja na svojem stališču, naj se odločitev o spornih vprašanjih predloži kakemu razsodišču. Če se bo Turčija branila še naprej, bo Grčija zahtevala odločitev pri Društvu narodov. Grški listi hudo napadajo Turčijo in izjavljajo, da je turška vlada kriva, da so se razvila dolgotrajna pogajanja v Angori.

Vse židovstvo za obnovo Palestine

Curich, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Po dvatedenskih razpravah je zionistični kongres sklenil v poimenskem glasovanju z 321 glasovi proti 30 glasovom, da se razširi Jewish Agency. Ta sklep pomeni v razvoju zionizma preokret, ker zagotavlja sodelovanje vsega židovstva, tudi nezionistov, pri obnovi Palestine. Tudi angleška vlada je že pristala na to, da pripozna razširjeno agencijo v smislu mandata Društva narodov za Palestino.

Grški parlament gre na počitnice

Pariz, 9. avg. (Avala) Agencija Havas poroča iz Atene, da je grški parlament pooblastil vlado, da izda nove uredbe o ustanovitvi zavarovalnih blagajni za neke delavske kategorije, uredbe o ustanovitvi blagajne za Narodno odbrano, uredbe o preureditvi gasilske službe in uredbe o izvršilnem postopku. Smatra se, da bo nato sedanje zasedanje parlamenta zaključeno. Z druge strani pa je vlada izrazila željo, naj bi se parlament sestal še k par sejama ter šele nato odšel na počitnice.

Ferdinandov vpliv na Bolgarskem raste

Sefija, 9. avg. (Avala) Prof. Danilo, ki je nedavno vodil skupino bolgarskih intelektualcev k bivšemu bolgarskemu kralju Ferdinandu, je bil danes sprejet od predsednika vlade Ljapčeva.

Šahovski turnir v Karlovih Varih

Praga, 9. avg. (Tel. »Slov.«) Osmo kolo šahovskega turnirja v Karlovih varih je končalo tako: Niemcovič, ki je v igri proti Euweju bil že odločilno na slabšem, je nastavlil Euweju skrito past, v katero se je Euwe vjel, zgubil damo in se moral udati. Capablanca je premagal dr. Beckerja v dosedaj najkrajši partiji po 18 potezah, Mattison je premagal gđeno Menšikovo po 32 potezah, dalje so premagali Johner Treybala, Grünfeld Yatesa, Marshall Canala. Bogoljubov je kot črni premagal Sämisch-a v 38 potezah, Colle Thomsa v 25 potezah in dr. Vidmar Tartakowerja v 51 potezah. Spielmann je kot črni v odlični pozicijski igri proti Maroszyju na boljšem, Maroszy je zgubil enega kmeta in Spielmann je dobil igro v 56 potezah. Gilg je premagal Rubinstejna v 58 potezah. Včeraj se je doigrala še viseča partija Sämisch—Maroszy. Po osmem kolu vodi Spielmann s 7 in pol točkami od osmih dosegljivih točk, daleč za njim prideta Vidmar in Capablanca s 5 in pol točkami, potem pa Rubinstein, Euwe, Niemcovič in Mattison s pet točkami.

Nevihle

Pariz, 9. avg. (Tel. »Slov.«) V pokrajini Burgogne, posebno v kraju Villefrances, je bila huda nevihta, ki je napravila veliko škodo. Vihar je popolnoma raztrgal in odnesel streho na neki predmestni in tovarni čokolade. Vinogradi so uničeni za več let. Vihar je podrl na stotine dreves in brzojavnih drogov. Stvarna škoda se ceni na več kot 50 milijonov frankov.

Strahovito neurje v Besarabiji

Bukarešta, 9. avg. (Avala) Agencija Rador poroča, da je strahovito neurje povzročilo v Kišinevu in Botošaniju milijonsko škodo. Vihar je porušil več hiš, ruval drevesa in dvigal strehe raz hiš. Predmestne četrti v Kišinevu so popolnoma pod vodo. Ves železniški in cestni promet je ustavljen.

Tovarna smodnika zletela v zrak

Rim, 9. avg. (Tel. »Slov.«) V okolici Palerma je včeraj zletela v zrak tovarna smodnika. Vnelo se je tisoč kilogramov smodnika. Poslopje je popolnoma porušeno. Dosedaj so potegnili izpod ruševin dve popolnoma razmesarjeni trupli in več težko ranjenih delavcev.

Dunajska vremenska napoved. Severne Alpe: Kmalu je pričakovati poslabšanja vremena s severozapadnimi vetrovi, frontalnimi nevihtami, padavinami in z ohlajenjem. — Južne Alpe: Menjaje oblačno, lokalne nevihte, pozneje ohlajenje.